

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« Nuova tipografija; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Delovanje isterskega deželnege zborna.

Razstava, petstoletnica vladanja Habsburgov v Trstu, zgodovina Trsta, cesarjevo potovanje po Primorskem, blagoslovenje zastave delalskega podpornega društva, kranjski deželni zbor: vse to je uzrok, da nismo mogli poročati o delovanju isterskega deželnege zborna. Omenili smo le prve, druge in tretje njegove seje. Denes hočemo v kratkem omeniti onih zadev, koje so se razpravljale v poznejših sejah.

Pred vsem omenjamo, da je za časa zadnjih šest let umrlo več členov istega, nekóji na konci te dobe, tako da se ni moglo novih volitev razpisati. Nadalje, da se je nekoliko členov zastopstva odpovedalo, in sicer tudi v zadnjem trenutku; da nekóji člani niso prišli izgovoriti se z boleznijo, in da je zavoljo vseh teh uzrokov komaj 20 členov k sejam dohajalo. Zanimanja pravega za zbor niti v zboru ni bilo. Odbori sestavljeni izključljivo, ali pa iz večine členov vladajoče stranke, pregledali so razne reči, prinesli jih pred zbor in ta jih je z večino sprejel. Naši zastopniki so bili samo štiri, tako da so mogli koje reči, ali niso mogli predlogov postavljati, ker za to se hoče najmanj pet členov.

Kakor smo uže omenili, govoril je g. A. Spinčić, o slabej upravi z bratovščinami, koje, ko bi se z njimi dobro upravljalo, mogle bi v raznih zadevah nadomeščavati siromaštvo isterskih občin. Gospodje deželnege odbora se svojimi dotičnimi odgovori so pokazali, da se z bratovščinami v resnici slabo upravlja, a dosledno, da oni ne izpolnjujejo onako, kako bi morali, svoje nadzorovalne dolžnosti v tem oziru. Zadržali so, da se bodo ozirali na navode, omenjene po gospodu govorniku.

Napravil se je zakon, vsled kojega ima deželni odbor sporazumno z namestništvom pravico določati doklade ali adicionalne na davke v onih občinah, koje imajo dolgove, a jih nečejo plačati.

Gospod Costantini in drugi interpelirali je vlado radi podpisovanja prošnje za italijansko šolo v Novakovihi. Tam da je prišel žandar in izpraševal po hišah, kdo je sestavljal to prošnjo. Ljudje da so se prestrašili in niso hoteli podpisati. In to da je proti svobodi državljanov. Vlada poverjenik je rekel, da temu odgovori v kojoj bodočeji seji. Ni še odgovoril, a mislimo, da mu ne bode teško, uže za to ne, ker se je uže pokazala velika nezakonitost pri podpisovanju podobnih prošenj, koje so pred zbor prišle. To so namreč prošnje občinarjev iz Lindara, Tinjana, Barbane, Marčane in Karnice. Pri teh prošnjah se je varalo na vse načine. Ljudem se je reklo: da so te prošnje za to, da bode šola talijanska in hrvatska, da so te prošnje za osvobojenje od davkov. Podpisali so jih ali podkrižali ljudje uže mrtvi. Prošnja je govorila: »mi očeti rodovina«, a podpisali so jo takóvi, ki nemajo otrok, koji niso poročeni, dá, podpisali so jo tudi devetletni otroci. Ta reč ni še končana, v prihodnjem zborovanju bode se še o tem govorilo, prevarstva so uže nekoliko na dan prišla in bodo še, a prav gospod Costantini teško da bode tako nedolžen, kakoršnega se je kazal v zboru. Te prošnje so dale povoda najdaljšej obravnavi v zboru, v kojem je g. Strk v imenu naših poslancev tako govoril, da ga nobeden od večine ni mogel stvarno zavrnuti. Govorili so to in ono, ali njegovih navodov niso uničili, nekójih še omenili ne.

Drugi predmet, o kojem se je živahnejše razpravljalo, bil je zemljevid Istre, sestavljen od ravnatelja piranske realke dr. Lokati-ja. Ta zemljevid je nekoliko podoben Vodoplivčevemu zemljevidu poknežene grofije goriške in gradišćanske. V njem so vsaj nekója imena zaznamovana v italijanskem in slovenskem odnosno v hrvatskem jeziku. In prav to ni bilo všeč našim Italijanom. Na vse kriplje so se borili, da ne bi zbor nobene svote za to karto določil. G. Strk je v imenu naših poslancev branil ta zemljevid rekoč, da je potrebno natisniti oboji imeni, ker oboji obstajajo uže od predavnih časov do denes, ker bode zemljevid za šole obeh narodnostij, ker bi takov zemljevid bil pripomoček zbližanja in ljubezni izmej obeh narodnostij v deželi, in predlaga, naj bi se še nekoliko popravil. Vse zastoni. Večina neče, da otroci uže v šoli zvedo, da je tudi Hrvatov in Slovencev v Istri, in zavrže natis zemljevida, ne dá zato ni krajcarja! In čudno! Ta ista večina na predlog vsemogočega dr. Amorosa v enej poznejšij sej zborna je dovolila, da se dr. Lokati-ja da remuneracija za sestavo isterskega zemljevida, da se isti od Lokati-ja udobi in pri priložnosti upotrebi! Nedoslednost in zvižaja. Bali so se, da bi se zemljevid utegnel natisniti tudi brez njih, in hočejo ga kupiti, da ga porabé po svojej volji. Mislimo, da ima g. Lokati še toliko ljubezni do sebe, da ne bode na tako sramoten način svojega poštenega truda prodajal...

Bil je sprejet tudi predlog Zbižalov in drugov, da bi se šumski zakon ne tolmačil prestrogo in ko-

likor je mogoče na večo škodo državljanov, kakor to nekóji uradniki v Istri delajo. Tako tudi predlog vlade o lovu divjih živali.

Obravnavalo se je tudi o uničenju filoksere, o urejenju deželne enopomologiške postaje in šole, o držanji koz, nadalje o vladinem predlogu zakona, tikajočega se ustanovitve okrajnih kmetijskih zadrug in deželnege kmetijskega sveta za Istro. Bil je to gotovo najimunitniši predlog za zboljšanje stanja isterskih kmetov. Ali za to ni ne mara večina isterskega zborna, ako le sumniči brez nobenih dokazov, da bi to moglo škodovati, kakor ona govori, avtonomiji isterskeje, »svetosvetim pravicam našim«. Večina neče ničesa, s čim bi se moglo povzdignoti blagostanje kmetov, koji so skoro izključljivo Hrvati in Slovenci. Oni znajo, da bi njihovej samovladi odklenkalo, ko bi se kmeti osvobodili dolgov, in ko bi nekóliko premožnejši bili. Predlog je bil sicer sprejet, ali tako spremenjen, da bi isterska deželna vlada, da bi občine, koje so većinom v rokah Italijanov, vso oblast imele, da bi država imela na te zadružnice samo troškov, a nikakovega vpliva; tako spremenjen, da je gotovo, da ne bode potrjen. V zadnjij seji se je obravnavalo o proračunu za leto 1883. Vsi troški iznašajo 331.000. Pri točki »troški za kmetijske svrhe in javno gospodarstvo« so naši zastopniki vprašali vlado, ali misli imenovati za Istro tudi takovega popotujočega učitelja, koji bi mogel poučevati tudi Hrvate in Slovence v Istri, potem ko je imenovala takovega učitelja, koji zna samo italijanski. V tem oziru so naši zastopniki hoteli vlado interpelirati. Bili so interpelirali tudi napravili, šli so okoli vseh poslancev, posebno onih, koji zastopajo Hrvate v južnih in srednjih krajih Istre, ali vse zastoni. Nobeden ni hotel podpisati. In v tem se vidi, kako se ti poslanci za blagostanje svojih volilcev brigajo. To bi moralo konečno odpreti oči našim kmetom in vsem, kojim je na srci njihovo blagostanje. To, kakor tudi več drugoga, morali bi dobro na pameti držati, ko bodo zopet poklicani, da volijo poslance. Italijani isterski nečejo, da se kaj dobrega napravi za isterskega kmeta. Oni bi hoteli, naj bode kmet njim i nadalje sužnik ali rob. Kmeti, od vas je odvisno, da se njih in njihovega gospodarstva rešite!

Čas je, skrajni čas, da se zdrami istrsko ljudstvo iz dolgega spanja; ali v ta namen je treba, da se inteligenca slovanska, katera hvala Bogu vendar z vsakim letom narašča, da se posebno č. duhovščina, g. učitelji in druga gospoda na vso moč briga, da podučuje nevedno ljudstvo in trebalo bi to spomlad tudi tabora v Istri.

našnjega dne. Toda znameniteje premembe naj le kratko omenimo »po vrsti, kakor so hiše v Trstu«.

Italijansko brodevoje pride l. 1848 v 23. dan maja pred Trst, da vzame mesto, a zvesti Tržičani, vzlasti okolični bataljon, so bili kraj morja po vrsti nastavljeni, da ubranijo Sardinčnem izkrcaje. V Barkovijah je hotela neka ladija priti na kraj, a ondotnji duhovnik Jarnej Rebec hiti v zvonik cerkve ter na vso moč klenka kakor za ogenj, da ljudstvo skup vre, pripravljeno dobro posvetiti nazaj Lahu, ako se predrzne stopiti na suho. A odplula je ladija, ko je ustrelil top na njo z bližnjega nasipa. Rebec je dobil potem zlato svetinjo za oni patriotični čin. (Vnuč tega vrednega duhovnika pa, profesor Fran Rebec, kojega so zaradi slovenske narodnosti po strani gledali, sedaj kot gimnazijalni profesor službuje daleč tam v Rusiji nekde.) Tudi iz pred Trsta je odplulo talijansko brodevoje, ker je odbor nemških zveznih držav, kamor je tudi Trst spadal, protestiral proti napadu Trsta.

Potem ko so Benedke, ki so se bile spuntale, zopet podvrgle, in so tudi na Ogerskem s pomočjo Rusov punt zadušili, imela je Avstrija za deset let mir pred zunajnimi sovražniki, a v znotrajnej državi so se nadaljevale borbe za ustavno urejenje političnih razmer. Tako se je sklenola pogodba z rimsko stolico tako imenovani »konkordat« v 18 dan avgusta 1855. Ker se v konkordatu dajo mnoge prednosti papežu in katoliškim škofom, zato so liberalci po vsem svetu zagnali hrup da si Avstrija nakopava z ono pogodbo sovraštvo vseh »omikancev«. — V Trstu je cesar Franc Jožef l. 1850 premenil mestni statut (zakon), da se namreč v mestni zbor (ob enem deželni zbor) ima voliti 48 mestnih in 6 okoličnih poslancev, torej 54 skup.

To se vé, odborniki iz okolice, ki bi imeli biti sami Slovenci, ostanejo pri vseh rečeh in nasvetih vedno v manjšini, in da se le slovenska besedica v mestnem zboru spregovori, precej je »ogonj v strehi«.

(Dalje prihodinjč.)

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Poskočili smo malo naprej, ker nas je parnik zanesel, a vrtni se nam je še malo nazaj, da v redu povrhu pregledamo znamenitejše dogodbe v tem stoletju. Trst je zadobil l. 1819 naslov od cesarja Franca: »najzvestejše mesto« zaradi svoje tople privrženosti avstrijskej vladi, ter je do novnejšij časov se vrednega kazal tega častnega naslova. Istodobno se potrdi mestu stara od cesarja Fridrika III. podeljena pravica, imeti lasten grb z sulico sv. Sergija pod dvoglavnim cesarskim orlom.

Onega leta je prišel l. nastopnik Francev, Ferdinand prvokrat Trst obiskat, to se ve, kot nastopnik carjevič. Druzega leta 1820 se je določilo, da Trst spada z drugimi primorskimi deželami (Gorico — severovzhodno Istro, in otoki kvarnerskimi) k nemškej zvezi.

Na to se opirajo Nemci še danes, ter z nekim ponosom spočitajo, da je l. 1818 edino ta slučaj rešil Trst od bombardovanja od strani laškega brodevoja. Ko je namreč sardinško laško brodevoje hotelo napasti Trst, takrat je nemški zvezni odbor to ostro prepovedal in italijanske ladije so na ta opomin hitro odplule.

Za časa vlade cesarja Ferdinanda (1835-1848) ni za Trst kaj važnih političnih dogodb, razen da je energični guvernér (cesarski namestnik) Franc graf Stadion bil privržen vsem narodnostim in da je skrbel posebno za povzdigo šolstva po slovenskih in isterskih pokrajinah. A kmalo potem, ko je on odšel iz Trsta, pripravljala se je uže ne le v Avstriji, nego i po večini evropskih vlad posebna preustrojba državne uredbe.

Oni zubelj, ki je pod pepelom tlel, švigol je na dan l. 1848 najprej po velikih mestih v Parizu in na Dunaji. Februarja meseca l. 1848 je vstal punt v Parizu in koj potem po nemških in avstrijskih deželah. Ljudje, recimo boljše nezadovoljneži, hoteli so imeti večo prostost ali svobodo, in vzbudila se je ona še danes politično življenje gibajoča ideja narodnosti. Omikanci niso hoteli več trpeti nad seboj absolutistične t. j. neodvisne vlade, nego zahtevali so, da se postave vrede po nasvetu izmej ljudstva izvoljenih poslancev, — ustava ali konstitucija naj se privoli. Vstaja ali revolucija l. 1848 je mnogo premenila, ali da bi Slovanom ono tako hvalisano blagostanje prinesla, kakoršno skoro vsi novejši pisatelji toliko povdarjajo, ne moremo popolnem priznavati. Boj za svojo narodnost moramo biti Slovani proti Italijanom, proti Nemcem in proti Magjarom uže toliko let, in še ni konca. Posebno je ta boj za slovansko narodnost v Primorju še vedno na dnevnem redu.

V Trstu so nekateri slovanski rodoljubi osnovali l. 1848 »Slavjansko društvo« ter so izdajali svoj list »Jadranska Zarja«, ki pa je kmalo prenehal, vendar društvo se je ohranilo do današnjega dne pod imenom »Slavjanska čitalnica«. Navdušeni rodoljubi so ustanovili pozneje l. 1863 še mnogo »čitalnic« po tržaškej okolici, da se probudi narodna zavest. A mnogo njih je zaspalo, bodisi ker starejši kmetje neznajoči čitati se niso mogli vdeležavati čitalnic, ali pa, ker praktični delalci, boreči se za vsakdanji kruh, niso hoteli tratiti časa v takej novej idealno stvar (narodnost) zastopajočej napravi. Mlajši v narodnih šolah izučeni rod pa se ne da več nikoli izruvati iz srca svetinje narodnosti ter ponosno prepeva: »Mi smo domačini — slovenske krvi!«

Napolniti bi morali še celo knjigo, da vse natančno popišemo, kar se je uže godilo in premenilo v Trstu v zadnjih petdesetih letih, vzlasti pa od začetka vlade cesarja Franc Jožefa 1848 do da-

Politični pregled.

Notranje dežele.

Osvetnja komisija za vredbo zemljiškega davka je imela 24. t. m. zadnjo sejo. Končano je tedaj dolgotrajno trudapolno delo. Finančni minister Dunajewsky je udom izrekel v imenu vlade zahvalo za trudapolno delo in ugodno rešitev velike velepomembne stvari. Dr. Rizita se mu je zahvalil z navdušenimi besedami. Potem se je seja sklenola z slavo klicem na cesarja.

Večkrat se je uže poročalo, da grof Coronini ustanovi v državnemu zboru novo stranko. Zdaj se čuje, da je ta stranka uže gotova, da se je 23 poslancev njej pridružilo i da svoj program razglasi takoj pri sbohu državnega zbora. Nova stranka — tako se poroča — ne bo za ministerstvo, pa tudi ne zoper ministerstvo, ampak vodila jo bo le državna blagost, ona ne bo nasprotovala vladnim gospodarskim predlogom, narodna prашanja bo presojevala z stališča pravice in z ozirom na celokupnost države. V verskih in podučnih zadevah, kakor tudi v splošnih političkih prашanjih bo stranka sicer konservativna, zavračala pa bo vse nazadnjaške in klerikalne namere.

Ni več dvombe, da je grof Coronini v resnici nov klub ustanovil v poslanski zbornici; člani te stranke so nekde ti le državni poslanci: Vojnović, Croy, Schwegel, Kochanowski, Szyrca, Berchtold, Dubsky, Loudon, Vetter, Obrasczal, Kowalski Kulaczowski, Ozarkiewicz, Bertolini, Ciani, Franceschi, Lazarini, Vidulich, Pajer, Wittmann, Burgstaller in Vucetich. — Tedaj vsi primorski poslanci razen treh, ki so v Hohenwartovem klubu, ti so: Nabergoj, Tonkli in Vitežič.

Zelo zanimivo je, kar piše na Dunaji izhajajoči francoski časnik «Messenger de Vienne» o prihodnjosti Avstrije, on pravi: «Avstrijskej vladi se je začelo vendar enkrat daniti, da je Avstrija poklicana na velika dela na spodnjem Dunavi i na balkanskem poluotoku; zato so na Dunaji sklenoli, južne Slovane sprejeti pod avstrijsko varstvo in pospeševati politično-narodni njihov razvoj. S kratka, avstrijska država se je konečno odpovedala staremu nemškemu izročilu in se boče premeniti v južno-slovansko državo. K temu nagibljejo Avstrijsko-ogersko tudi trgovinski interesi, ki leže onstran Balkana, kder si mora na bregovih egejskega morja avstrijsko-južnoslovanska država zagotoviti svetovno luko». — Mi smo zapisali te — ponavljamo — jako zanimive besede, pristavljamo pa le to, da doslej še prav nič ne čutimo, da bi naša vlada južne Slovane tako nezrečeno rada imela, ker potem bi oni prav imeli, ki kriče, da je v Avstriji nemštvo v nevarnosti. Mislimo pa tudi, da je čas minol, ko bi Avstrija lahko napravila svetovno luko na egejskem morju, a prav nič ne dvomimo, da bi se to bilo uže davno zgodilo, da je Avstrijo slušala najboljšega svojega vojskovodjo in državnika; ta je bil, kakor vsak vé, princ Eugen. — Kar pa se tiče trgovinskih interesov, o tem ima «Messenger de Vienne» tudi prav. — Pri tej priliki pa ne moremo zamolčati, da so albanski glavarji vnovič vložili prošnjo, pisano našemu cesarju, naj vzame Albanijo v svojo posest.

Mej preuredbami v vojski, katere so potrdile delegacije, nahaja se tudi ustanovitev posebnega železničnega in brozovnega polka. Ta polk bo imel 8 rezervnih kompanij odločenih iz ženiškega oddelka, potem 56 pionirjev in pa uže obstoječe oddelke, ki so se ustanovili v Bosni in Hercegovini. V mirnih časih bo imel ves polk 890 mož, razdeljen bo v dva bataljona, in vsak bataljon v štiri kompanije. Jeden bataljon, 444 mož, razdeli se po zasedenih deželah, drugi pa ostane doma.

Konservativni volilni odbor dunajskega izraelskega verozakona je izdal ostro nezaupnico državnemu poslancu Kurandi, ker dela za fakcijsko opozicijo. To je tudi fakcijskim trda zausnica.

V tirolskem deželni zboru se je obširno poročalo o škodi, katero je povzročila povodenj. Deželni odbor je nasvetoval deželni zbor, da zneska tri milijonov gold z 4%, odstotnimi obrestmi. Ta zajem se ima poplačati z nakladami na žito v 50 letih, počenši z letom 1900. Stavili so se tudi predlogi za obrambo in uredbo rek. Deželni zbor je predlagal tudi, naj se naprosi vlada za delitev brezobrestnih posojil občinam. Za te naj bi se določilo najmanj tri milijone, dežela naj bi zanje prevzela poroštvo i naj bi se začela povračati v letu 1890. Izvoljen je bil v tej seji tudi poseben podporni odsek, ki je takoj prišel se posvetovati.

Pri novih občinskih volitvah v Pragi so propali vsi štiri prejšnji mestni zastopniki, kateri so iz mestnega zbora izstopili zato, ker je novi mestni župan v znanem svojem govoru naglašal češko narodnost mesta Prage. Na njihovo mesto so bili izvoljeni od češkega volilnega odbora priporočeni kandidati.

Z Ogerskega se skoraj vsak dan poroča o novih napadih na jude. Iz Himoda so judje pobegnoli v Ostrog, ko pa so vojaki prišli v Himod, vrnoli so se zopet, a bati se je novih napadov, ko vojaki odidó. Poroča se tudi iz sosesk Kisfalud, Mitaly in Szaraföld o velicih neredih, ki so tam vstali in bili naporjeni zoper jude. Prišla je ta stvar tudi uže v ogerski deželni zbor; minister Tisza je pretel časnikom, da tiskovno svobodo omeji, ako bodo delali neslogo mej narodnostmi in spoznavalei raznih ver. Istoczy je zoper jude hudo govoril ter grajal postopanje gosposk o judovskih zadevah in podal predlog o postavnem rešitvi judovskega prашanja.

V Mostaru se je 22. t. m. jako slovesno odprl čez Neretvo nov železni most, ki se bo imenoval Fran-Josipov most. Prišel je k tej slovesnosti deželni načelnik baron Appel. Mostarski župan Alaj Begović je govoril jako lepo in navdušeno ter končal govor s trikratnim žvioklicem na cesarja. V obilici zbrana

množica je gromovito odzdravila. Deželni namestnik se je v deželnem jeziku lepo zahvalil ter se mej igranjem cesarske himne prvi peljal čez most.

Vnanje dežele.

Črnagora doslej ni imela redne ali stalne vojske, ampak zgrabil je vesel in ponosen za orožje vsak, kedor ga je mogel nositi, ako je pretel sovražnik deželi. Od prihodnjega leta bo to nekoliko drugače, ker je sklenola črnogorska vlada ustanoviti tri stalne pešne bataljone, ki bodo nastanjeni v Cetinji, Nikšići in Podgorici. Vsi trije bataljoni bodo imeli 1.500 mož.

Na peterburškem vseučilišču so se 22. novembra godili nemiri. Nabili so se pozivi in vabili vseučiliščniki, naj se vsi zberó in izrekó svoje sočutje kazanskim vseučiliščnikom ter naj protestirajo zoper ravnanje njihovih načelnikov. Vsled tega je policija zaprla 100 dijakov in štirinajst glavnih šeuvalcev je bilo iz šole izgnanih.

V italijanskem državnem zboru je 25. t. m. minister Depretis predložil zakonski načrt, naj se postavi Garibaldu naroden spomenik.

Na Irskem se agrarni boj nadaljuje ter ne ponehá, dokler se ne izvede zemljiška odveza; vsi poboljški, katere je angleški parlament sklenol, nič ne bodo koristili; tu je treba radikalne prevredbe, katere pa od postavodajalne strani zdaj še nikakor ni pričakovati, ker angleški lordi so premočno, pretrmasti ter prehladni za ubogo trpeče ljudstvo. — Napadi na viastnike in policijo tam niso ponehali ter gotovo ne bodo, dokler bo stanje tako, kakor je sedaj. — Zadnji petek so v Dublinu streljali na tri tajne policiste z revolverji, enega so usmrtili.

Dopisi.

V Trstu, 24. novembra.

(Odlikovanja. — Polemika mej tržaškimi listi. — Nepoklican odvetnik Bajamontovcev.)

«Mnogo poklicanih, malo izvoljenih»; tako sodijo Tržičani od kar so znana odlikovanja zaradi zasluga pri tržaškeje razstavi. Sliši se, da je bilo resnično prav mnogo takih, ki so se uže veselili, da dobé kak križec; a vse je nekda spodletelo na Dunaji, kar kaže, da v visocih krogih niso prav zadovoljni z vedenjem Tržičanov, in da bi se dalo iz tega sklepati še mnogo drugzega, kar pa pripuščamo čitateljem samim. Res je, da v Trstu preveč hrepené po odlikovanju možje neke vrste, kateri naj bi rajše pazili na to, da jih bodo odlikovala dela, resnično blaga dela; takih mož je pa pri nas prav malo, zato pa lepo klasje poganja ničurnost in plitvost. V to predalo spada tudi ta le resnična pravljica: Nek bogatin (kdje, ne rečemo) je uže pred leti pričakoval, da postane baron, dal si je torej napraviti razne service in drugo hišno ropotljo, na kateri se je lesketala baronska krona; a baronat je splaval po vodi, in bogatin je spravil lepó vso posodo v zaboje in dal jo odnesti pod kaščo; v par letih pa res postane baron in ni imel nujnejšega posla, nego da pošlje po zaboje na kaščo, tako, da je še na dan imenovanjan jedel iz skled in krožnikov na katerih se je lesketala krona. Mi ne pravimo, kde se je to godilo, ako v luni ali na svetu; a ta dogodba znači lepo naše čase. Veseli pa nas, da je naša vlada postala bolj previdna gledé odlikovanj, — ker odlikovati se ima le prava zasluga ne za kako stranko, ampak za občno dobro. — «L' Indipendente» je pa v tej zadevi preveč stezal jezik, zato pa so ga parkrat zaporedoma zaplenili. On še omenil ni odlikovanih; pač pa bi bil omenil, ko bi bil kedo dobil «Corona d' Italia» in še kako omenil A v Italiji človek gotovo lože postane baron, nego v Avstriji (vidi Vólki), zatorej bi boljše bilo v ustih «L' Indipendente», ako bi bil se svojo politično kneftró malo pomeril po italijanskem čevlju.

Ta lahonski list in pa «Cittadino» sta si bila zadnje čase hudo v laseh: «Cittadino» je zagovarjal novo politično društvo in načelo, da bi mesto srednje šole prepustilo državi, da bi tako mnogo prištedilo in da bi šole bile gotovo potem boljše, nego so zdaj. «L' Indipendente» je potem zavrnil «Cittadino», češ, da ima vlada namen posloveniti srednje šole, kakor je to činila v Dalmaciji, in da je torej treba čuvati Italijanom nad šolami, da ostanejo pravo ognjišče izključljivo ital. kulture in ital. mišljenja. — A «Cittadino» mu odgovarja na to, da bi bila vlada to uže lahko storila še svojo gimnazijo na Lipskem trgu, a da tam ni poznati niti od daleč tendence slaviziranja, da je novo politično društvo, kar se tiče italijanstva, veliko trdnješe nego pa «Progresso», «L' Indipendente», da se torej bojuje proti mlinom na sapo, kakor «Sanho Pansa», da bi boljše storil, da bi svojo skrb obračal bolj okoli, kder se slavizem širi na škodo italijanskega elementa. (Sarebbe invece meglio che teneste d'occhio il territorio, dove lasciate che lo slavismo faccia gazzarra a spese dell' elemento italiano itd.) «Cittadino» mej drugim tudi pravi, da je v Dalmaciji vse kaj drugzega, nego pa v Primorju, da je tam 1/2 Slovanov, a tukaj, da je vse italijansko.

Najlepše v vsej tej burki pa je to, da tretji vstane «L' Imparziale», pa najprej ošteva «L' Indipendente», a potem se spravi na «Cittadino» in mu pravi, kakor bi bil od novega pol. društva po nekakem pooblaščen, da novo društvo ne potrebuje tacega odvetnika, kakoršen je «Cittadino», da tak odvetnik bi ga utegnil k večjemu kompromitirati, novo pol. društvo sploh še ni stopilo pred svet in da torej «Cittadino» sam še ne more poznati njega nagibe in program. Nekam čuden se nam zdi ta «desaveu»; kaj utegne nek biti njega namen? Morda je «Cittadino» res v svojej jezi na «L' Indipendente» pokazal «trop de zèle» in novo stranko po nepotrebnem ovajal, kaj misli gledé Slovanov v Trstu, posebno pa v okolici? Kar se Iredentariji niso upali dozdati izreči, da se na okolico premalo pritiska z italijanščino, to izreči je bil poklican slovanski renegat iz Portolj, a kar si od nihilistov

ne moreš pričakovati, to moreš pričakovati od renegata, od poturice. Mi poznamo list, ki je bil pristaš Iredentov, potem zagovornik Slovanov, kasneje zagovornik vlade in Nemcev, list ki za vsako drugo sapo preminja svoje perje. Ne čudimo se torej, ako v «Cittadinu» na enkrat čitamo očitanje «L' Indipendente»-ja, da se njegova stranka še premalo briga za poitalijančevanje okolice. Kake pojme pa ima nek «Cittadino» o svobodi in narodnosti? «Ma che bel campione della libertà e del diritto!» Kde pa imajo pravico Italijani, da poitalijančijo tržaško okolico, katera je čisto slovenska k ljubu nekaterim tujcem, več Nemcem, Gerkom itd., nego pa Italijanom, kateri imajo takozvane «campagne» v okolici? Dakle zaradi teh gospodov bi se morala okolica polasčiti; zakaj pa ne rajši tudi ves Kras tja do Postojne, «come lo vuole l'Italia Iredentata». Ima uže prav «L' Imparziale», da piše o jako slabej uslugi, katero je naredil «Citt.» novemu društvu s tem, da ga je narisal še hujega, bolj unetega za italijansko propagando, nego pa je «Progresso». A nam to ni nič novega, mi smo uže poprej znali, da so konservativni Italijani nam morda bolj nevarni, nego Iredentariji, s konservativci smo mi od slučaja do slučaja tudi paktirali, a zvezo z njimi prehoesciramo; ako naši poslanci sploh z njimi glasujejo v mestnem zboru, godi se to le iz jasnega uzroka, ker avstrijski patrijotizem Slovencev je tako čist, da oni ne bi mogli paktirati s stranko, ki dela naravnost proti državi; v ostalem pa se dobro poznamo in dobro vemo, da smo navezani le na svoje moči in da nam bodo konservativci le toliko privoščili, kolikor bodo po okoliščinah primorani nam dati. Menimo pa, da interes Avstrije ni, da bi se po Primorskem še dalje poitalijančevalo, bodisi pod rudečo-belo, bodisi pod čisto rudečo zastavo, in ako mislijo nekateri državniki, da konservativna ital. stranka ni nevarna, rekamo jim mi v zobé, da so konservativci a la «Cittadinu» in drugi prav tako nevarni v političnem obziru, kakor je nevarna trta iz krajev po flokseri okuženih, ker s trto se v deželo priklati tudi floksera in kakor se prepoveduje uvažanje takih trt, omejit bi se moralo tudi poitalijančevanje našega Primorja, o katerem je «Cittadino» sam priznal pred komaj 1 mesecem, da je 2/3 slovanskih prebivalcev v njem. Čudno je torej, ako denes zopet pravi, da je tukaj vse kaj drugzega, nego v Dalmaciji, kateri zdaj «Cittadino» priznava skoro čisto slovanski značaj, pa se več ne spominja, da je tudi on sam pred leti pisal o čisto italijanski Dalmaciji. «L' Indipendente» gotovo ni naš prijatelj, a kar se tiče spomina in doslednosti, akoprem na nepravem potu, vendar mu «Cittadino», list za razne potrebe in razna načela, ne more blizo. Mi protestujemo proti temu, da bi kedo smatral našo okolico za italijansko zemljo, in naglašamo še to, da prebivalcem okolice se nič bolj ne študi, nego neopravičena italijanska propaganda, katero ugnati v prave svoje meje, bode neumorno delo in naloga vseh slovanskih rodoljubov in nadejamo se tudi naše dunajske vlade gledé nje gesla: «vsem narodom enake pravice». Ne vemo, ali se res sramuje novo polit. društvo svojega zagovornika, ako bi to res bilo, prav nič ne bi bilo napačno v interesu društva samega. Toliko listu, kateri se je iz Slovencev uže tako surovo šalil, kakor je to mogoče le renegatu, ki divja v lastnej krvi in je zgubil čut in pojem za ideale.

Zdaj pa nekaj «Triesterca». Ta list prinaša zadnji čas dopise iz Dalmacije, v katerih obeha lahkovernim ljudem medveda na rame, da se neki italijanski patrijotiji izselevajo iz Dalmacije. Zaradi tacega dopisa je bil ta list denes tudi zaplenjen. Ako se Bajamontovci izselevajo, pomenja to srečo Dalmacije. Bog daj, da bi to res bilo; a ne gredo ne, nadejajo se tem več, da bodo še kedaj ribe lovili v kalnej vodi. Abotno je torej take novice spravljati mej svet v očigled nihilističnim atentatom od strani onih bajamontovskih patrijotjev, ali kakor jih uže imenuje «Triesterca».

Da bi le v resnici hoteli ti patrijotiji zapustiti Dalmacijo; to bi bila prava sreča za ono deželo in za Avstrijo; a patrijotično ni na noben način, da se kak list, ki hoče biti patrijotičen, poteza za vrsto ljudi, ki streljajo na c. k. glavarje.

Z Goriškega, 25. novembra.

Pastirovanje je z redkimi izjemami neprijetno, sitno, mučno. Pridige, krščanski nauki, spoved, previdege, obiskovanje bolnih in umirajočih, te reči bodo redko katerega mikale. K temu pride, da duhovnik, če prav se trudi ljudstvo z lepimi nauki podučevati, če prav si prizadeva z lepim vedenjem dober izgled dajati, pri vsem tem malo opravi, da primeri se to in to prav pogosto, rekel bi skoro vselej, da unet, pobožen duhovnik za svoj trud od ljudstva dobiva veliko manj pohvale, nego neprijetnosti, kajti svet hoče ostati tak, kakoršen je. Ta nevaležnost svetá mora gotovo vsacega še toliko potrpežljivega duhovnika neznanó žaliti, greniti mu življenje in izpodjedati zdravje, ali vendar se duhovnik mora voljno udati vsem tem neprijetnostim, mora biti potrpežljiv, mora se žrtvovati, ker njegov poklic to od njega terja. Pa vsak duhovnik nema tega poklica pred svojimi očmi, ker je pretežaven, preneprijeten, morda celo preordinaren. Zato ni čudo, da se mu nekateri iščejo izognoti s tem, da silijo biti k malu kaki kateheti na mestnih, srednjih, ali katerih drugih šolah, ali da gredo študirat filozofijo, ali pa više teologične šole, da postanejo dohtarji sv. pisma. Kot taki se ve da navadno nemajo z ljudstvom mnogo opravila, in zato ne vedó, kaj je mučno pastirovanje. Ne pravim, da ne bi se potrebovalo tudi učenih, diplomiranih duhovnikov, a naj jih bo le toliko, kolikor treba. Če se pa nekateri brez potrebe silijo postati dohtarji, kažejo, da jim pastirovanje ne diši, kažejo, da so jim njih privatni interesi, kakor se je nek vladika pred kratkem izrazil, to je čast in prijetno življenje več, nego ljudstva blagost. Pisalec teh vrstic ne meri na nobenega, če pa vendar katerega zadene, nič ne dé, ker istina je, da je tako.

Z ljubljanskega močvirja 18. novembra.

Močvirski odbor je zboroval dne 16. t. m. v prostorih c. k. kmetijske družbe. Zbrani so bili gg.: dr. Kozler, načelnik, odborniki: Laznik, Peruzzi, Tome, Borštnik, Stedry, Remškar, Babnik, Korče, Petrič in Kralljč v navzočnosti gg. dr. Vošnjaka, in Dežmana kot zastopnika deželne vlade.

Načelnik otvori sejo s poprej naznanjenim dnevnim redom: 1. Branje zapisnika seje 9. septembra 1882. 2. Poročilo načelnikovo. 3. Obravnava o iztrebljenju glavnih vodotokov Drobentinka in lukovškega grabna. 4. Obravnava o izdelanji načrta.

Na vprašanje g. načelnika, se li hoče branje zapisnika opustiti, ali želi kateri g. odbornikov, da se bere. Izreklo se je, da se branje zapisnika lahko opusti, ker se vsi zanašajo in upajo, da je vse tako pisano, kakor je bilo skleneno.

Potem poroča g. načelnik o močvirskem zakladu, ki znaša v državnih dolžnih pisnih 76.000 gld., v hranilnici pa je naloženih 1474 gld. gotovine da je ostalo 80 kr. Odbornik Laznik vpraša, kako je z drugimi dohodki n. pr. z dokladom, ki se plačuje 30 kr. od hektarja? Na to odgovori načelnik, da se še le sedaj iztirjuje, ter da ne more dati denes še natančnega odgovora. Potem vpraša g. Lasnik, kje so shranjene obligacije, na kar odgovori načelnik, da so shranjene v c. k. deželnej blagajnici (beim k. k. Landes-Zahlamt), kar odbor odobri. Lasnik dalje vpraša, kedo o vsem tem vodi račune? in predlaga: naj se napravi računska knjiga, v kojoj bi se zapisavali vsi troški i dohodki. Na to ne da g. načelnik jasnega odgovora, in nastane o tem razgovorjanje, da bi se najel za taka dela pisar, pa pri tem bi troški rastli itd., vendar je bil nazadnje ta potrebitni predlog sprejet proti temu, da se je g. Lasnik zavezal vsa dela v to svrhu sam prevzeti, to je računsko knjigo napraviti.

Potem se prestopi k tretjeji točki dnevnega reda. Načelnik poroča o prej imenovanih vodotocih in vpraša odbornika Remškarja, v čegavej okolici sta ta dva vodotoka, ako bi on, ki je ob enem župan, ne hotel napraviti konkurence? a ta odgovori: Tega jaz ne prevzamem, ako bi mogel to prevzeti, uže poprej bi bil to storil, ne pa moledoval pri vsakej priliki za kopanje teh grabnov! Kdor nema slušnje, ne ve, kako težavno je, pripraviti se za ljudi o taci konkurencah, nobenemu ni po volji itd. Na to se oglasi odbornik Borštnik ter pravi: Gospodje! tukaj je lahko govoriti, a vse kaj drugega je v istini kaj storiti in to posebno po potu konkurence! ne hvalim se, ako pravim, da sem poskušal sam to stvar in zagotavljam, da sem dobil britke skušnje, kajti povsod se nehaajo nagajivci, ki si želijo pridobiti slavo s tem, da družim ovirajo delo, pa naj bodo to še tako koristno! zato toplo podpiram Remškarja in upam, da ga bodo tudi drugi gospodje odborniki, vrhu tega pa priporočam čvrsteje delovanje, da se ne bo govorilo mej ljudstvom po močvirju, da je sedaj za taka dela veliko slabše, nego je bilo tedaj, ko odbora še bilo ni. Potem prosi za besedo odbornik Babnik in govori: Ko se uže obravnava o konkurencah, dobro bi bilo, da se, kakor uže močvirska postava veleva, poskrbi za popraviljanje potov! Na to načelnik pravi, da imajo to reč oskrbovati župani i Babnik odgovori, da je obžalovanja vredno, da župani svoje dolžnosti ne spolnujejo in ne skrbé (z malo izjemo) za blagostanje občincev! Na to pravi Borštnik: Imamo res slavna c. k. okrajna glavarstva, da nosijo imena, da čujejo nad zanikarnimi župani — a vsega obžalovanja vredno je to, da ti gospodje, ki so v to poklicani — ne spolnujejo svoje dolžnosti! Tudi ima deželna vlada oblast kaznovati župane, ter jih s tem siliti k skrbi za blagostan podložnikov, a žal, jaz imam lastne skušnje, da tudi deželni odbor ne spolnuje v tem obziru svoje dolžnosti! Treba je kaj »Pajkov« poklicati na taka mesta, potem bodo uže občinska, poljska pota v boljšem stanu. Po dolgem debatiranju predlaga odbornik g. Tome konec debate in sklene se, da sestavi odbor konkurence.

(Konec prihodnjšč.)

Z Dunaja 24. novembra.

Mnogo se je uže razpravljalo o tem, da je Lienbacher z dvema tovaršema izstopil iz Lichtensteinovega kluba in s tem tudi iz desnice državnega zbora. Gotovo tudi tukaj obvelja stara prislovica: Parturiant montes etc. dasi večina ni znatna, itak ta salcburška trojica tudi ni odločilna; tudi zadnje izjave salcburškega organa merijo le na to, da note dotični poslanci samo tak-tako spremeniti, načela pa da jim bodo nespremenljiva. Taaffe se baje ne meni mnogo za ta eksodus.

Štirje poslanci prvega okraja dunajskega mesta imajo smolo se svojimi volilnimi zbori. Nenavadno je uže to, da so se obrnoli na mestno gospodsko, naj jim zbor skliče, poslanci osredja avstrijske metropole ne mogó najti oblike. Potem so naznanili policiji ljudski shod, »Freie Volkversammlung« na plakatih in v časnikih pa govorili o »Wählerversammlung«. Nasprotniki levice so ta humbug hitro sprevideli in trumoma prišli napovedani dan v določeni lokal (Börse-nomen — omen). Ko so Kuranda, Weitloff, Jaques in Hofer gledali »die Haupten ihrer Lieben«, oblika jih je kurja polt. Hofer naznani zbrane množici (bilo jih je 700—800), da zborovanja ne bo, ker ne potrebujejo nevollicev iz drugih okrajev; nastal je velik nemir. Naši elite poslanci so sramotno pobrali šila in kopita pa so šli. Ostalo množino pa s o tem odpravili, da so luč ugasnoli. Da velja v Avstriji francosko načelo: »Kdor se osmeši, se uniči« uresničil bi se izrek »Tri-büne«, da je bil ta večer za levičarje »Sodnji dan«; ker pa tukaj nismo tako občutljivi, zato je le pium desiderium. Uže zopet napro svoje žile. Drugi dan je bila »Neue Freie Presse« prav široko usta raztegnola, pa so jej jih hitro zamašili, še le v večernem listu je nekaj bleknola.

Domače in razne vesti.

Društvo za olepšanje mesta se baje snuje v Trstu. Dobro došlo! Imelo bo dosti posla.

Pogreb trgovca Dragovine je bil v nedeljo o polu dvanajstih tako velikanski, da so redki taki pogrebi. A ta mož je bil tudi vreden, da mu je na tisoče občinstva skazalo zadnjo čast. On je bil izvrsten patrijot in velik dobrotnik ubogim, ki je na tistem stoterim siromakom dohrte delil. Posebno je bil unet za vojake i zato vojaškim ustanovam, pa tudi posameznikom delil bogate darove. Začel je z majhnim, a pridobil si je veliko z marljivostjo in razumom; tudi sreča mu je bila mila. V blagem spominu ostane on tudi nam Slovanom, ker bil je nam iskren prijatelj, zato pa mu je društvo »Edinost« poslalo na rakev lep venec. Naj v miru počiva!

Dobitke razstavne loterije so zadnje saboto prenesli iz razstave v borsno poslopje ter jih razstavili tu v obeh dvoranah pri tleh in »piano nobile«. Vsakdo jih sme vsak dan od 10. ure zjutraj do 4. ure popoldne ogledati. Vstopnina znaša 10. kr.

Hrvatski paviljon je prodan. Kupil ga je gosp. baron Marko Morpurgo na račun novega ustanovljenega društva za polepšanje Trsta. Cena je nizka, namreč 2000 gld. Ali odbor iz Zagreba je odgovoril gosp. Poliču: »Pošto je za plemenitu svrhu i polag ponudbe hoče ostati kano uspomena hrv. izložbe na onom mestu, primamo ponudbu gosp. barona Morpurga«. I mi se tega veselimo, da imamo v Trstu hrvatski spomenik.

»Tržaški Sokol« vrlo dobro na preduje ter se mu obeča lepa prihodnjest; udje se vedno množé ter pristopajo tudi odlične osebe. Te dni se je mej družimi vpisal tudi g. Milan Krešič, hrvatskega »Kola« načelnik v Zagrebu, kakor ud utemeljitelj. To je lepo i posnemanja vredno.

Perotna sednja začne 1. decembra in se bodo obravnale sledeče zatožbe: 1. decembra proti A. Maurer-ju zaradi tatvine; 2. decembra zaradi tatvine proti Ivanu Glogan in Ivanu Dubac; 4. decembra proti Ani Arnet zaradi tatvine in obrekovanja; 5. in 6. proti Antonu in Antoniji Gardos zaradi sleparije; 7. t. m. zaradi uboja proti Jožetu Mozetič; 9. zaradi razaljenja česti proti Ivanu Zimolo; 10. zaradi uboja proti Ivanu Turco; 11. zaradi detomora proti Mariji Cajhan.

Medveda ustrelil je logar Janc v gojzdu Čaberske grajščine ne daleč od Prezida. Mož je imel se šibranci nabasano puško, ko mu pride nasproti velik medved; — logar vstrelil, medved se zgrudi, toda hitro se pobere, postavi se na zadnje tace in hoče naskočiti lovca. — Ta pa nadraži malega kužeta, katerega je imel pri sebi, na medveda in res kuže medveda toliko časa zadržuje, da lovec sopen puško nabaše in medveda še enkrat smrtno ustrelil; a medved se vstane in pobegne v šumo, logar mu sledi in ga najde pod eno hojo. Nij bilo časa, da premišljuje; skoči proti smrtno ranjenemu medvedu in ga s kopitom puške zvrne na tla.

Is koprškega okraja se nam piše: 26. t. m. je imel odbor »slov. učit. društva za koprski okraj« v Dolini svojo sejo z dnevnim redom: 1. razgovor o društveni knjiznici, 2. nasveti. Predsednik pove kratko kaj se je uže naredilo v pomožitev, v okraj učit. knjiznici, slovenskih, hrvatskih in nemških dobrih pedagog. didaktičnih knjig, in v dovolitev podružnice, kakor povsod drugod navada, bližnjim učiteljem v Dolini. A vse zastoj! Zato pa pravi predsednik, ustanovi naj si, po nasvetu g. M. A., knjiznica v nadaljno izobraženje naše društvo samo; odborniki pritrde. Gosp. M. Anžlovar se izvoli knjizničarjem, in knjige se v ta namen uže pridno nabirajo in kupujejo. Po g. Bunčevem nasvetu vpraša društvo slav. c. k. okr. šol. svet v Koprju odgovor na vlogo od 17. jun. t. l. št. 24 obsegajoč, naj bi se podružnica v Dolini dovolila. Po nasvetu g. M. A. pristopi društvo k družbi sv. Mohora in slovenske Matice, in po nasvetu gđ. učiteljice dolinske pristopi društvo tudi k hrvatskemu pedagog. knjiž. društvu.

Urednika lahonskega lista »Avvenire« v Splitu, Matkoviča, ki je bil nekad urednik tuk. »Independenta« in ga je vlada od tukaj pognala, je najprej vlada tudi od tam izgnala, a ker je rekuriral, se je dotični dekret zopet preklical, a moža so nekda zaprli, ker so našli v njegovem stanu stvari, ki ga kompromitirajo. — List »Avvenire« so hoteli Bajamontovci sopen oživeti, a nobena tiskarna v Splitu noče tiskati to golazen.

Bukvovezom. Pri luknem admiralatu v Pulji bo 11. decembra obravnava o ponudbah za bukvozna dela v letu 1883 in če treba tudi za leto 1884. Letni zaslužek znaša okoli 5.000 gld. Kdor to delo prevzame, mora napraviti bukvozveznico v Pulji. Natančnije pogoje lahko vsakdo pozve pri c. k. okrajnem mornarskem poveljništvu v Trstu in pri raznih trgovinskih zbornicah.

V seji ljubljanskega mestnega zbora dne 24. t. m. so bili izvoljeni v slavnosti odbor za 600 letnico gg. *Fortuna, Mošč in Hribar*.

Narodni dom. Domoljubi, ki bi želeli prodajati srečke »Narodnega doma«, naj blagovolijo to kakor hitro mogoče naznaniti društvenemu odboru.

Umri je 27. t. m. na Vrhniki nekdanji senožski okrajni glavar, Alojzij Mulej, v novejšem času notar na Vrhniki. Ranjki nazival se je vedno »starega Kranjca«; o Slovencih ni hotel nič slišati. Mož bil je še iz Bachovih časov, zato se ni bilo toliko čuditi njegovim nazorom.

Ptujška čitalnica vabi k svečanosti, katero priredi v svojih prostorih »Narodnem Domu« dne 3. decembra t. l. v spomin dr. Franca Preširna. Spored 1. Schubert: ouvertura k »Rosamundi« četeteročasna igra na glasoviru z gosli in cello. 2. »Pozdrav«. Zbor od Nedved-a. 3. Deklamacija. 4. »Roža«. Mešani zbor Nedved-a. 5. »Nezakonska mati«.

Zbor z bariton solom. 6. Rosini: ouvertura »Othello«, četeteročasna igra na glasoviru. 7. »Moji rožici«. Četeterospov od Nedved-a. 8. Elegija Ernstova, gosli z spremljevanjem glasovira. 9. »Bývali Čechove«. Zbor od J. Škraupa. 10. »Jadransko morje«. Zbor od F. Haidriha. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Vabilo na slavnost, ki jo priredi akademično društvo »Slovenija na Dunaji Dr. Franu Preširnu na spomin v sredo 6. dan decembra 1882. Program: A) 1. Pozdrav društvenega predsednika g. R. Puki-a. 2. Nedved: »Vojaci na poti« (besede S. Gregorčiča), zbor. 3. Slavnostni govor govori g. D. Majaron. 4. Nedved: »Luna sije« (besede Dr. Fr. Preširna), zbor, tenor solo, poje g. M. Hudnik. 5. Fr. Chopin: Polonaise, igra na glasovirju gđ. Bogomila Š-ova. 6. J. pl. Zajec: »Srdu« (besede Lj. Varijačica), zbor. 7. B. Smetana: Arija iz opere »Prodana nevesta«, tenor poje g. M. Hudnik, spremlja gđ. Bogomila Š-ova. 8. Umlauf: Sarenade (s spremljevanjem glasovirja od Jahode-Krtinskega), igra na citre gosp. 9. A. Foerster: »V tihí noči« (besede S. Jenka), četeterospov. pojo gospodje M. Hudnik, Fr. Dolenc, M. Brajta, D. Majaron. 10. J. Kocijančič »Venec narodnih pesni«, zbor. — B) Zabava. — Pevovodja gosp. Jan Sivik. — V zboru pojo iz posebne prijaznosti nekateri gospodje članovi hrvatskega akad. društva »Zvonimira«. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Lokal: Hotel »Stadt Wien« (VII. Lange Gasse 15).

K tej slavnosti vabi najljubljenejši odbor. **Pripovedke za mladino** spisal F. H. tisk W. Blanke v Ptujju je ime zbirki narodnih pravljic, katerih je ravnokar izšel I. zvezek. Te narodne pravljice so polne najlepše fantazije našega ljudstva, posebno zanimiva pa je imenitna pravljica »Zlatorog«, katero je obdeloval v obširnem pesniškem umotvoru slavni nemški pesnik Baumbach. — Mi to delo priporočamo slovenskemu občinstvu in moremo le pohvaliti g. Fr. H., da se je lotil teh narodnih pripovedek. Vsak zvezek stane 20 soldov in se more kupiti pri gori omenjenej tiskarni v Ptujju. Posebno starši naj naročajo to knjigico svojim otrokom, šolarjem za božično vezilo.

Poslanstvo na jutrovo. Brnska trgovinska zbornica je sklenola poslati 24 poslancev v razne jutrove dežele v štirih odelkih, da pozvedo, zakaj se v one kraje izvoz avstrijskega blaga vedno manjša. Poslanci odidejo takoj, donavsko parniško društvo jim je dovolilo brezplačno vožnjo.

Poslana.*

Slavno uredništvo naj blagovoli sprejeti naslednjo obrambo k izjavi »Iz Podbrež pri Sežani« v cenjenem listu »Edinosti« broj 58 v dne 21. oktobra 1882.

»Slavno županstvo v Sežani ni dovolilo nikake svote v napravo novega vodnjaka, ker se slavno lste podpisani prosil st. — A prosil je po istem slavno c. k. vlado l. 1891 za podporo 400 gld. Slavna ista je dovolila tudi 300 gld. z opazko, naj se naznani, kde se dobi ostala svota v napravo vodnjaka. Dovoljenih 300 gld. (katerih pa nema še podpisani v rokah) ne zadostuje za nov vodnjak, ker delo je cenjeno na blizo 1.600 gld., čeprav se je soseska obvezala dati vso pripravo, razen zidarkega dela in cementa, radi tega je podpisani v porazumu se slavnim županstvom na novo prosil slavno vlado, naj mesto uže dovoljenih 300 gld. blagovoli dovoliti 500 gld. Te svote pa slavna vlada dovolila ni, — ker je zalog izprazen, z opombo da more soseska v prihodnjem letu svojo neuslišano prošnjo ponoviti (po dekretu sl. c. k. visocega nam. v Trstu 5. oktobra 1882 broj 13 664).

To je naznanilo slavno županstvo v Sežani podpisanimu z odlokom br. 957 v dne 13. oktobra 1883.

Podpisani noče imeti vodnjaka na svojem dvorišču — da še celo na svojem posestvu ne, le predlagal je kraj, kateri je po njegovem spoznanju in mišljenju naj pripravnejši, naj sposobnejši. Uže radi tega, ker bi se naj manj potrosilo, pa tudi ker ni tako trd svet kakor sredi vasi, pa kaj je naj znamenitejše — dobi se na ovem kraju največ in nar boljše in naj čistejše vode. Sredi vasi, kakor trdi oni dopisnik, je najboljše — tudi jaz priznavam — a ni bolje če se da z manjšimi stroški in lahkjeje napraviti, da kde druge sredi vasi ni primernege prostora — za dovolj in dobre vode — pa tudi je svet jako trd, da ne bi bilo morda podpore ni dovolj za smodnik, kaj pa za zidarska dela in cement.

Podpisani pa bode zahteval komisijo, ki primeren kraj določi v napravo vodnjaka, da bo mir besedi.

Valel prejšnje izjave je razvidno, da podpisani nema denarjev v rokah, — ker kakor odlok pravi še v zalogu — kasi jih ni.

Kaj to ni še tako čudno, da se v Podbrežah vodnjak ne napravi, ker nimajo še denarja v rokah, — ma v Storjah, ker tam je dobil N. Ž. in tovariši podporo 300 gld. od slav. c. k. vlade za napravo vodnjaka uže pred 14 leti, ne letos (čujte) — morda so jih v svojo korist obrnoli, ker niso zidali ni vodnjaka ni ničesa pripravili zanj. Storje pa še vedno ima pomanjkanje vode, da v tekočem letu se še ubogi ljudje ostanke od vojakov po vodnjakih in kalih pobirali.

Čudno da ob tej v nebo upijočej krivici vse molči.

Za sedaj toliko, morebiti v dobim priliko v prihodnje več o tem govoriti.

Podbreže, 10. Novembra 1882.

Anton Benčina

»Ne mešaj se med otrobe« glasi se naša domača prislovica. — Naj to velja meni, več pa gospodiču dopisniku iz Podčavna »Slovenskemu Narodu« v dan 18 t. m. Strastni gospodič menda prime za peró le o slučajih, kadar more udrihati po kakem narodnjaku, ali možu polnem zaslug; ter škiljevo gleda vsacega, koji uživa pri ljudeh kako izredno zaupanje. Ta gospodič se je kakor Podlasića spravil na vrat č-sti našega narodnjaka, g. H., koji uživa domá i na široko splošno spoštovanje; ljudem enake vrste, kakor je g. dopisniče, pa to ne daje miru.

Da se Vi, precej odaljeni gospodič, mešate v naše občinske zadeve, ne čudim se, saj to je Vaša strast, Vaša bolezen. Naj preidem k stvari.

Vi me imenujete glavnega agitatorja pri zadnjih občinskih volitvah, in sicer za stranko g. H. Da se je mnogo vina popilo, da so tudi ženke pile itd. Da bi o slučaju

*) Za spise pod tem naslovom nema uredništvo nobene odgovornosti, razven katero mu nalaga postava. — (Uredn.)

